

**Karolinska
Institutet**

Sjukfrånvaro bland privatanställda tjänstemän inom handeln - en femårs-uppföljning

Kristin Farrants

Kristina Alexanderson

Avdelningen för försäkringsmedicin
Institution för klinisk neurovetenskap
Karolinska Institutet

Bakgrund

- Sjukfrånvaro: har konsekvenser för individer, arbetsgivare och samhälle
- Handeln: en stor och viktig del av svensk arbetsmarknad
- Nästan ingen kunskap om sjukfrånvaro bland tjänstemän inom handel - i synnerhet inte om hur det går för personer framåt över flera år

Syfte

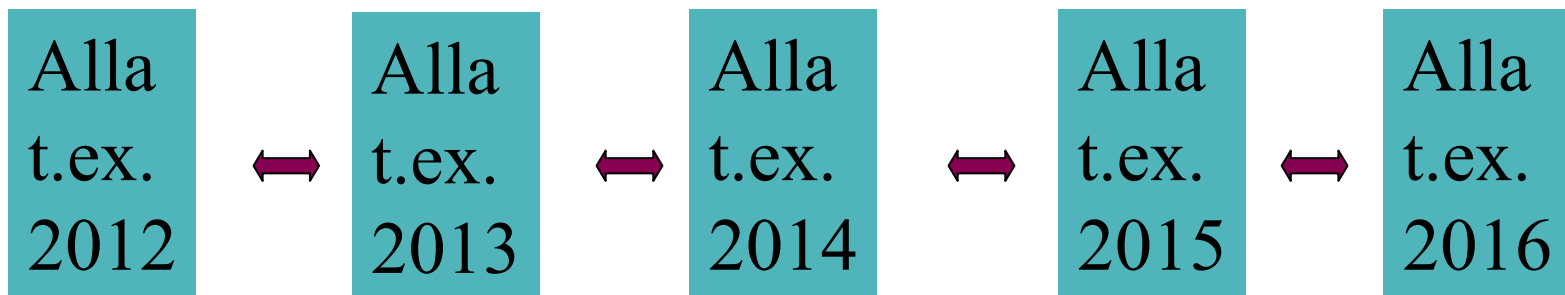
Få fördjupad kunskap om
sjukskrivning (SS) och sjuk- och
aktivitetsersättning (SA) bland de
192 000 tjänstemän
som år 2012 var 18-67 år och
anställda inom handel i Sverige

Metod

Kohortstudier

Samma personer följs framåt över tid

Tidsseriestudier

Metod

Kohortstudier

Alla privatanställda
tjänstemän inom
handeln 2012

Följs i 5 år: 2012-2016

Kohort

- Alla 192 077 personer (44% kvinnor) som:
 - bodde i Sverige hela 2012
 - 18-67 år
 - Tjänstemannayrke
 - Inkomst \geq 7190:-
 - Anställda inom företag i handeln
 - Inte hade SA på heltid hela året
- Följda prospektivt fr.o.m. år 2012 t.o.m. 2016
 - I vissa analyser data även för 2010 & 2011

Data

Länkade mikrodata från 4 register:

- SCB

- LISA: kön, ålder, födelseland, utbildningsnivå, familjesituation, boenderegion, inkomst, Standard för svensk yrkesklassificering (SSYK), sektor, Standard för svensk näringsgrensindelning (SNI), emigration

- Försäkringskassan

- MiDAS: sjukskrivningsfall >14 dagar, SA: datum, diagnos, omfattning

- Socialstyrelsen

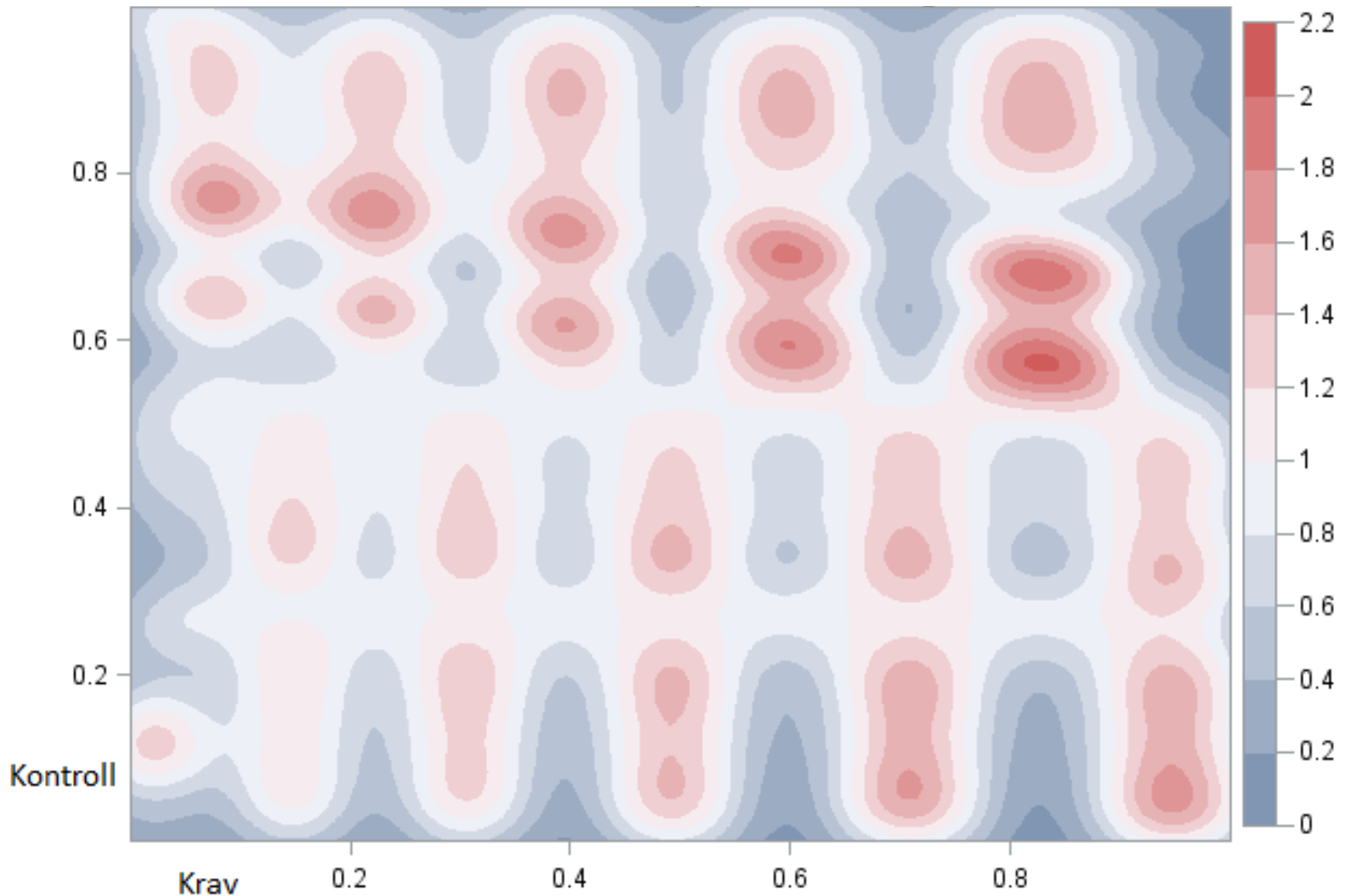
- Patientregistret: specialiserad öppen- och slutenvård: datum, diagnos

- Dödsorsaksregistret: år för död

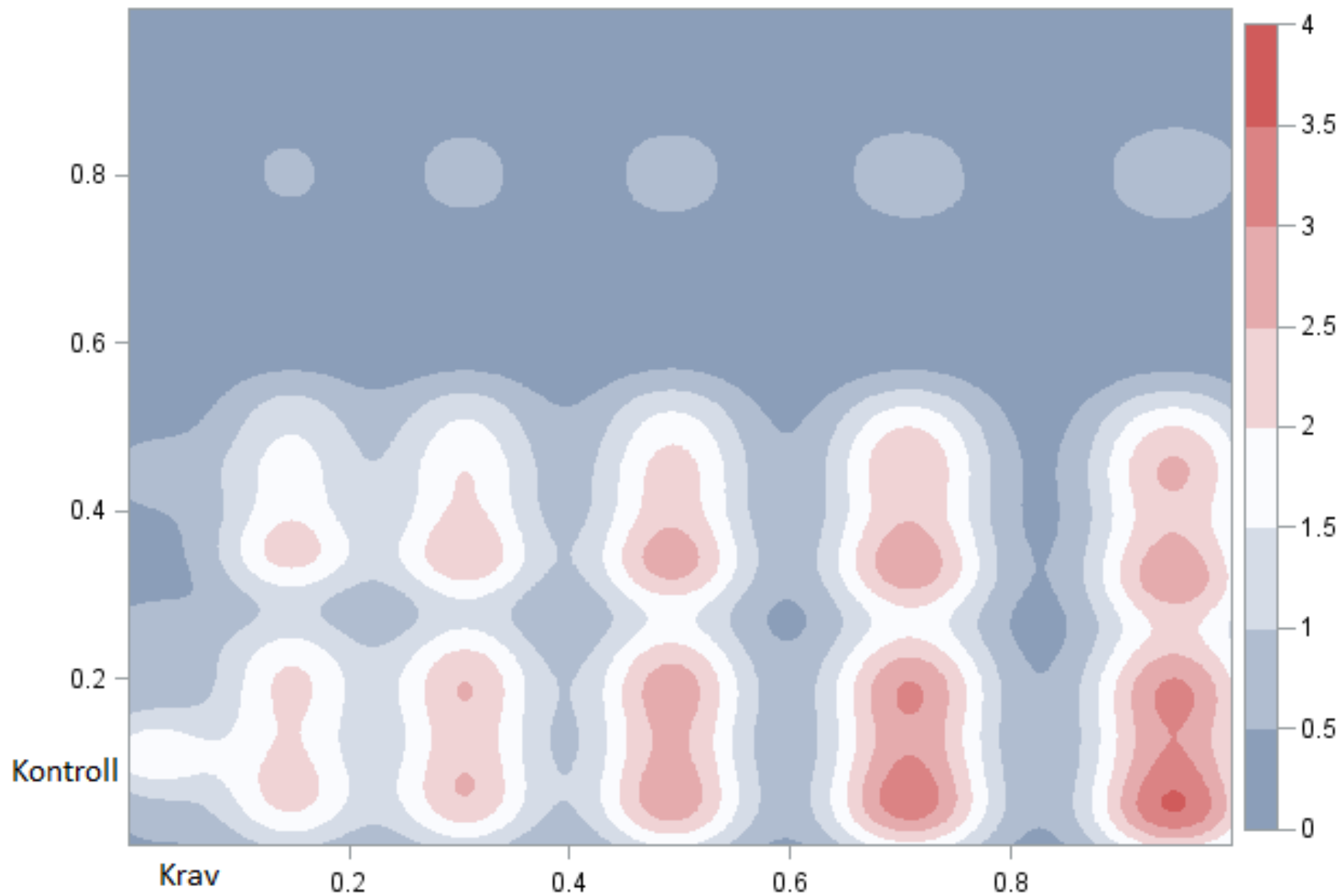
Psykosocial arbetsmiljö: krav och kontroll i arbetet

- Psykosocial arbetsmiljö kan mätas på många sätt – ett vanligt är krav och kontroll i arbetet
 - Teori: höga krav i samband med låg kontroll
- Mindre kunskap gällande detta och sjukfrånvaro
 - Resultat om krav: resultat går i olika riktningar
 - Bias: personer med sämre arbetsförmåga kanske skattar sina krav som högre (omvänt orsakssamband)
 - Jobb-exponeringsmatris (**JEM**) har skattning uppdelat på yrke, ålder och kön

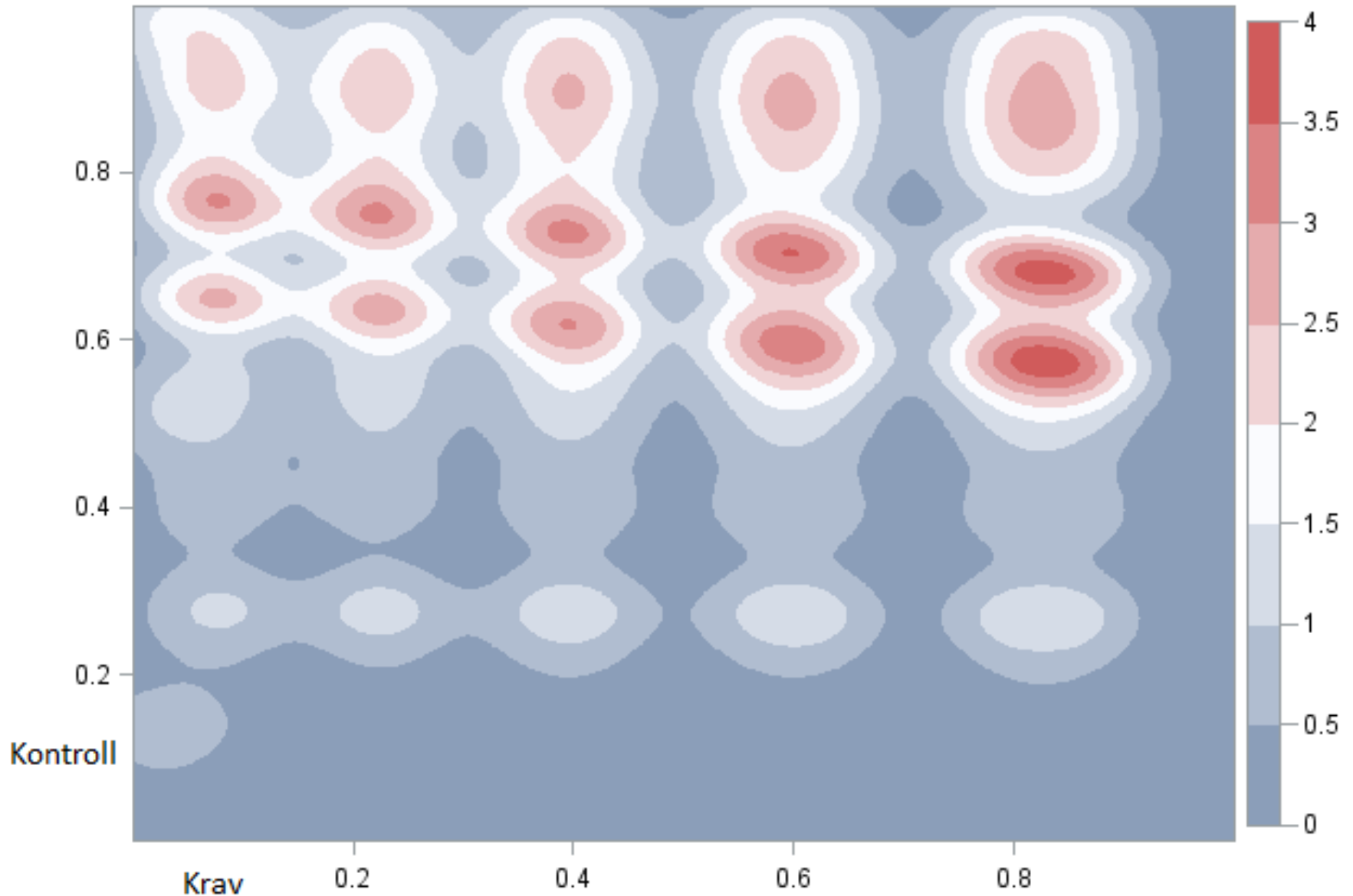
Krav och kontroll, tjänstemän i handeln

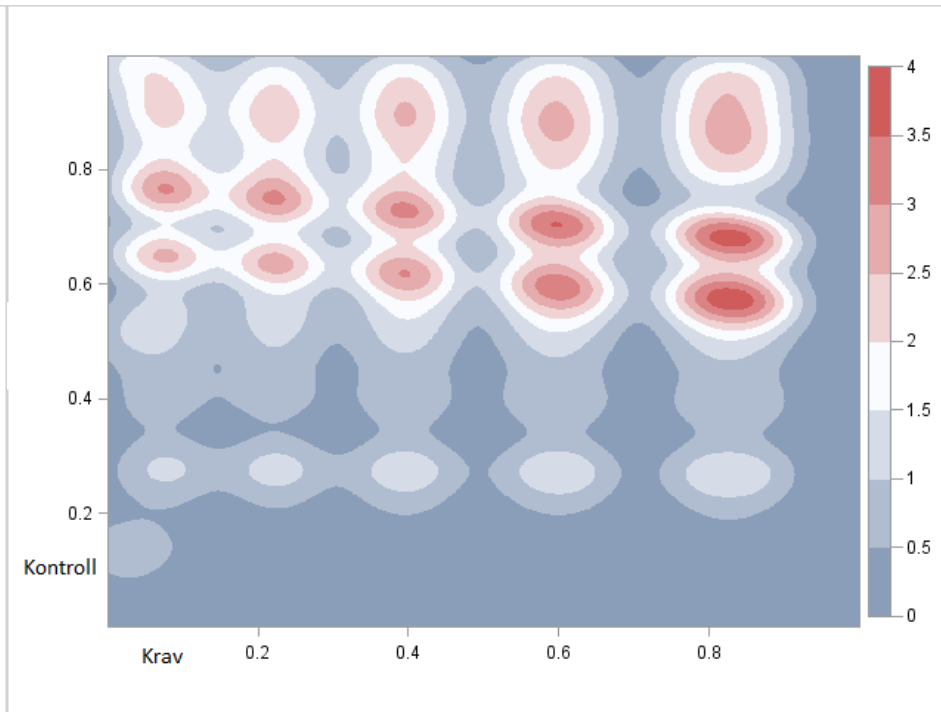
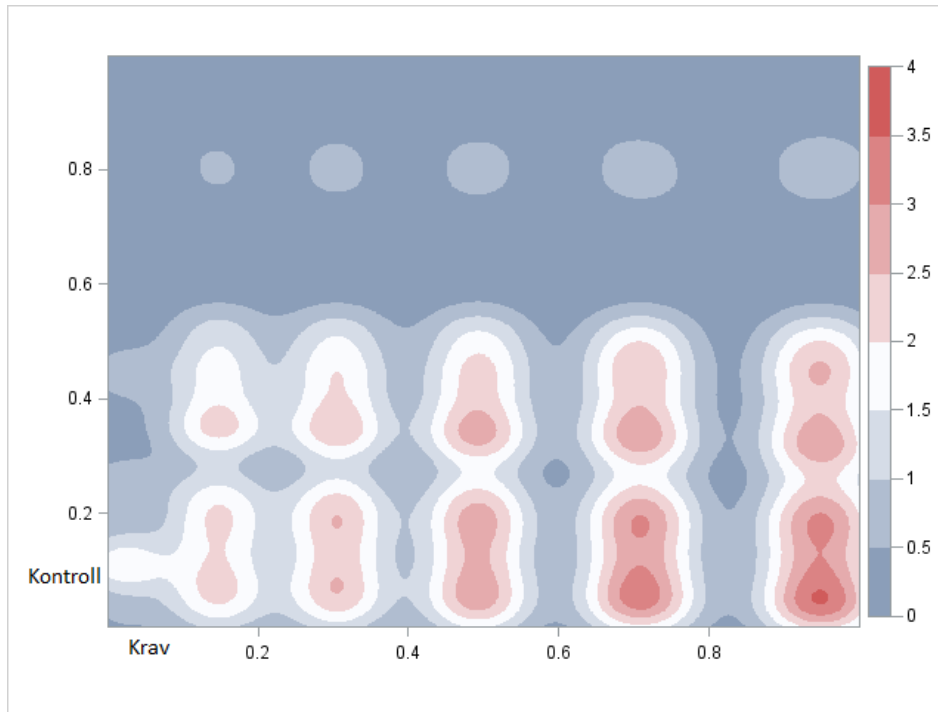
Krav och kontroll, tjänstemän i handeln (kvinnor)

Krav och kontroll, tjänstemän i handeln (män)

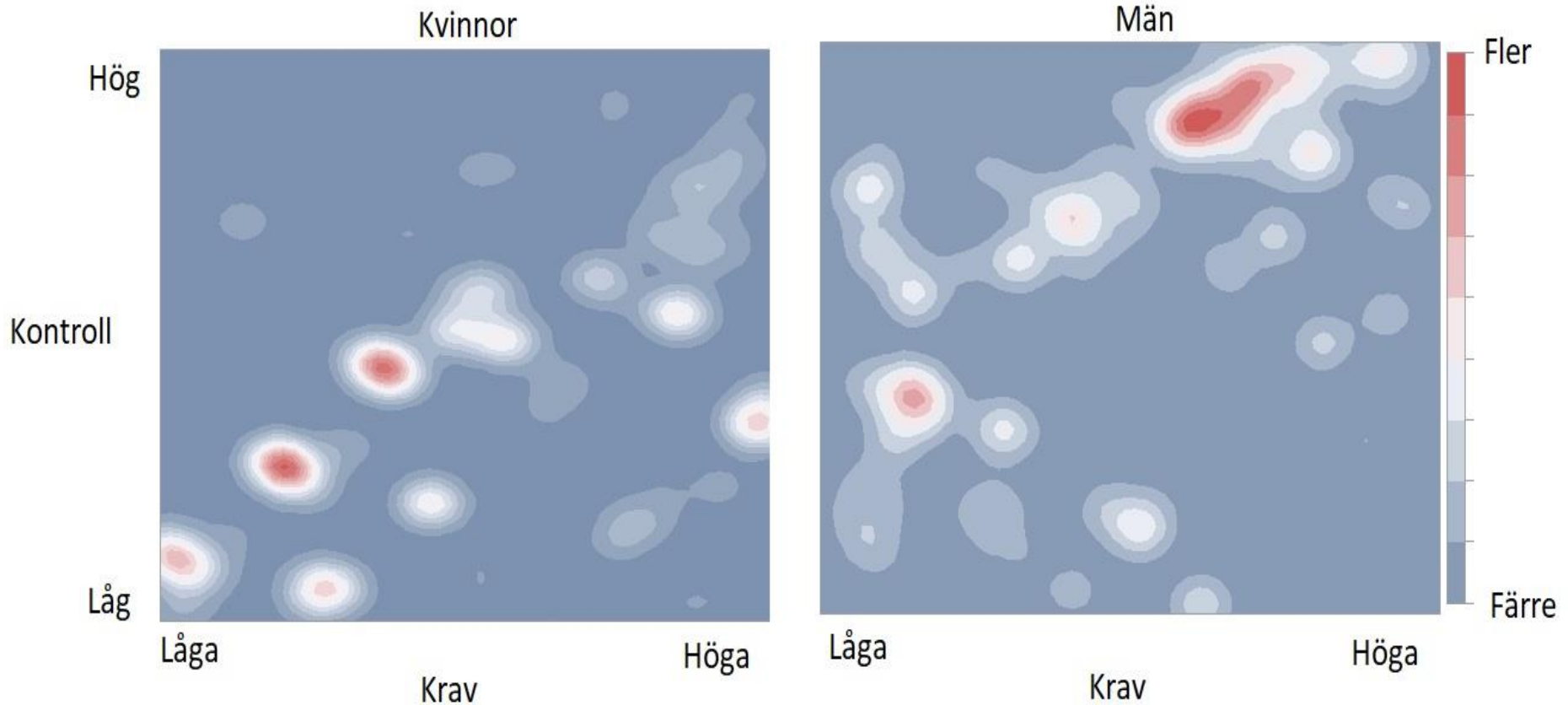

Krav och kontroll, tjänstemän i handeln: kvinnor & män

Krav och kontroll i arbetet

(alla yrkesverksamma i Sverige)

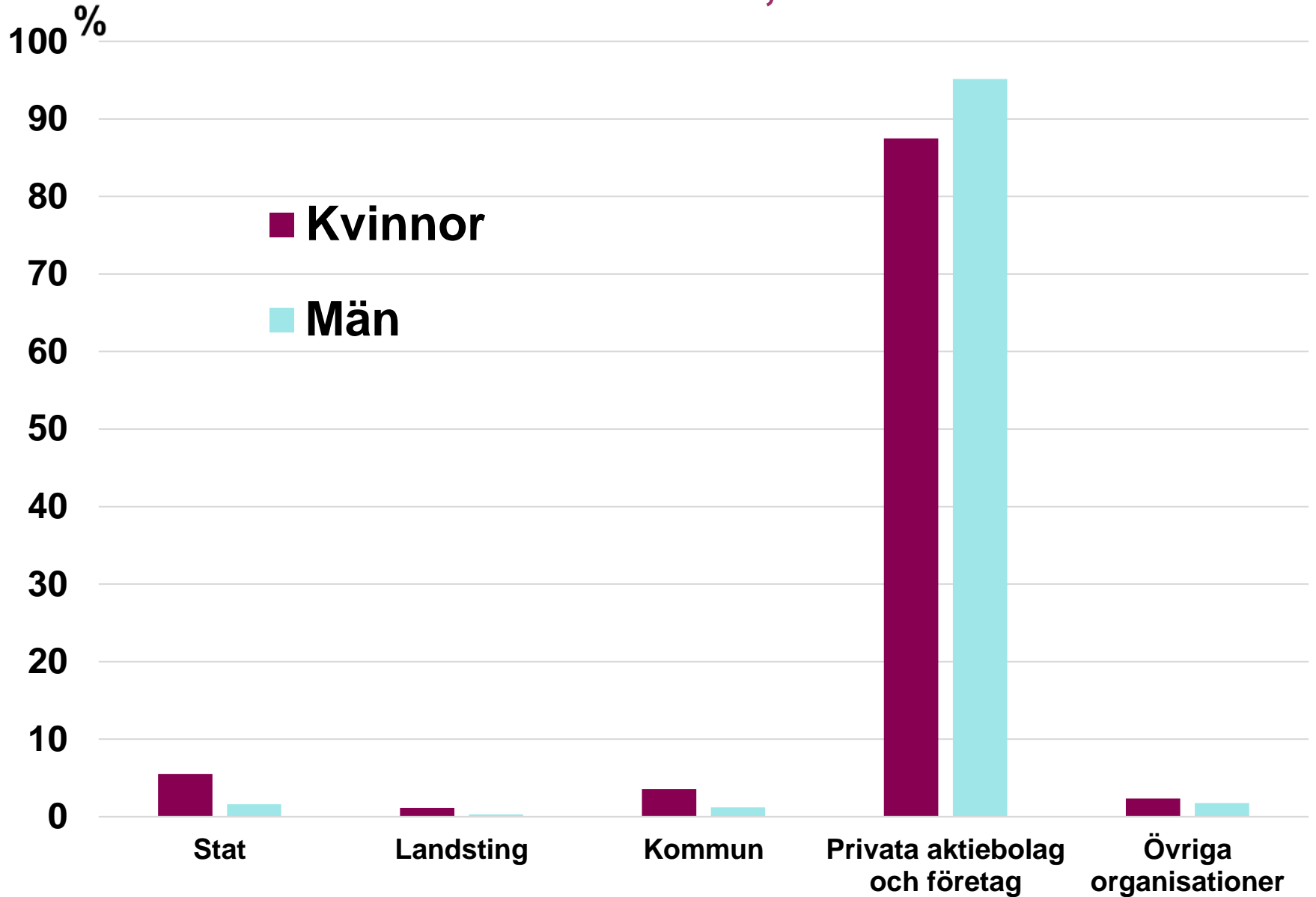
**År 2016: 19.381 (10 %) hade avlidit,
emigrerat eller lämnat yrkeslivet**

**172.696 (90 %) fortfarande
yrkesverksamma**

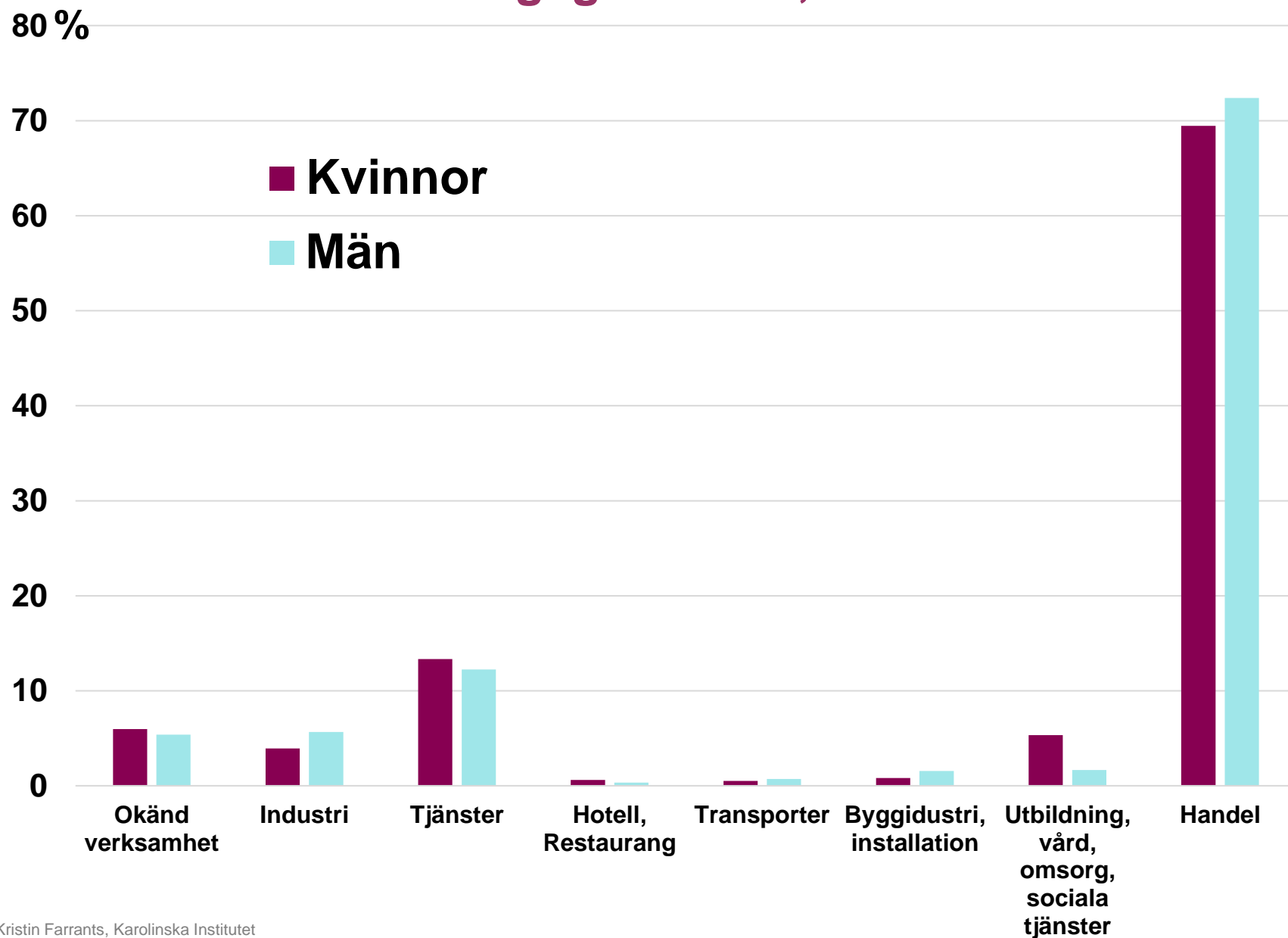
Hur många bytt:

- sektor,**
- näringsgren,**
- yrke?**

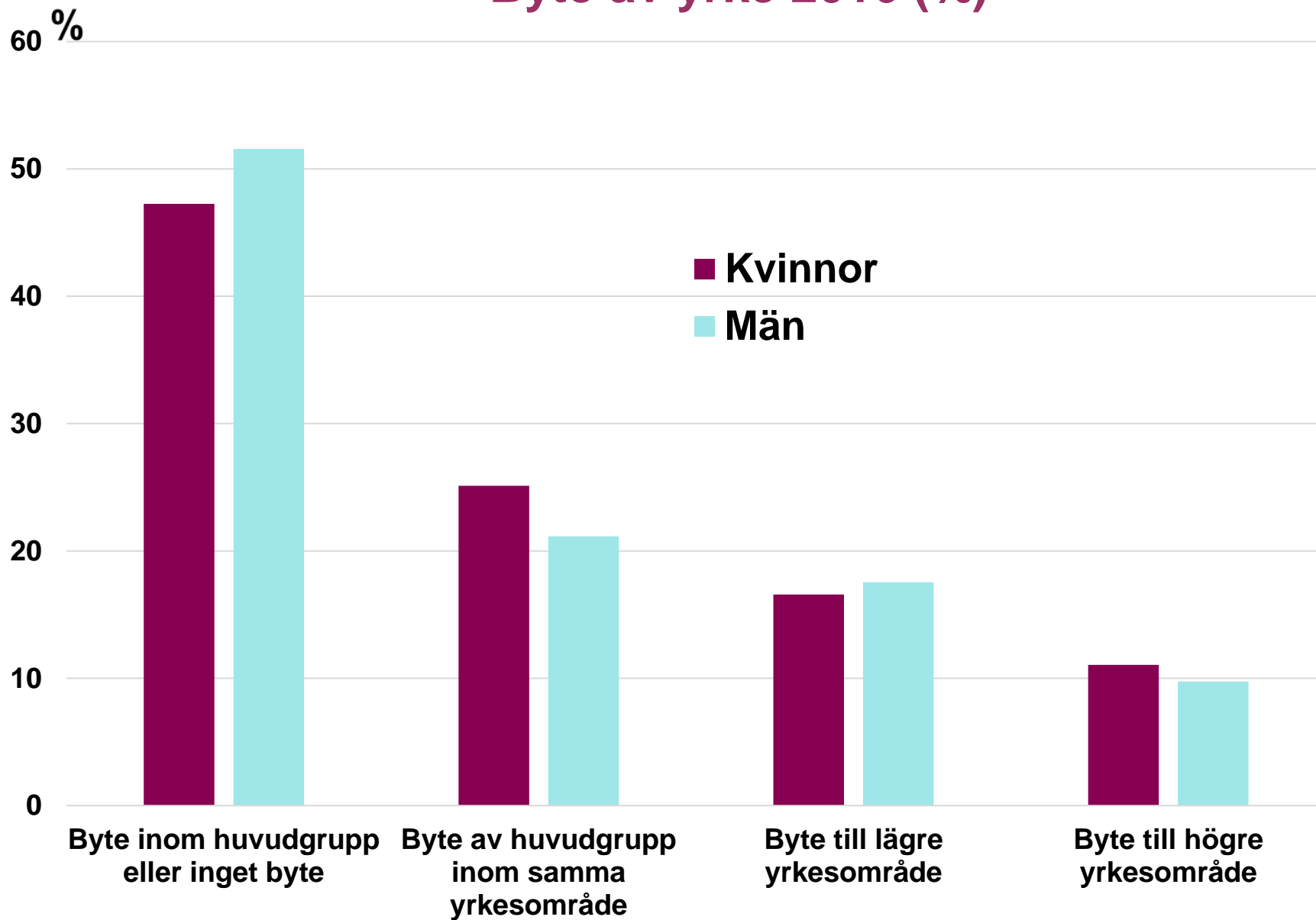
Sektor 2016, %

Näringsgren 2016, %

Byte av yrke 2016 (%)

Sjukskrivning och SA 2012-2016

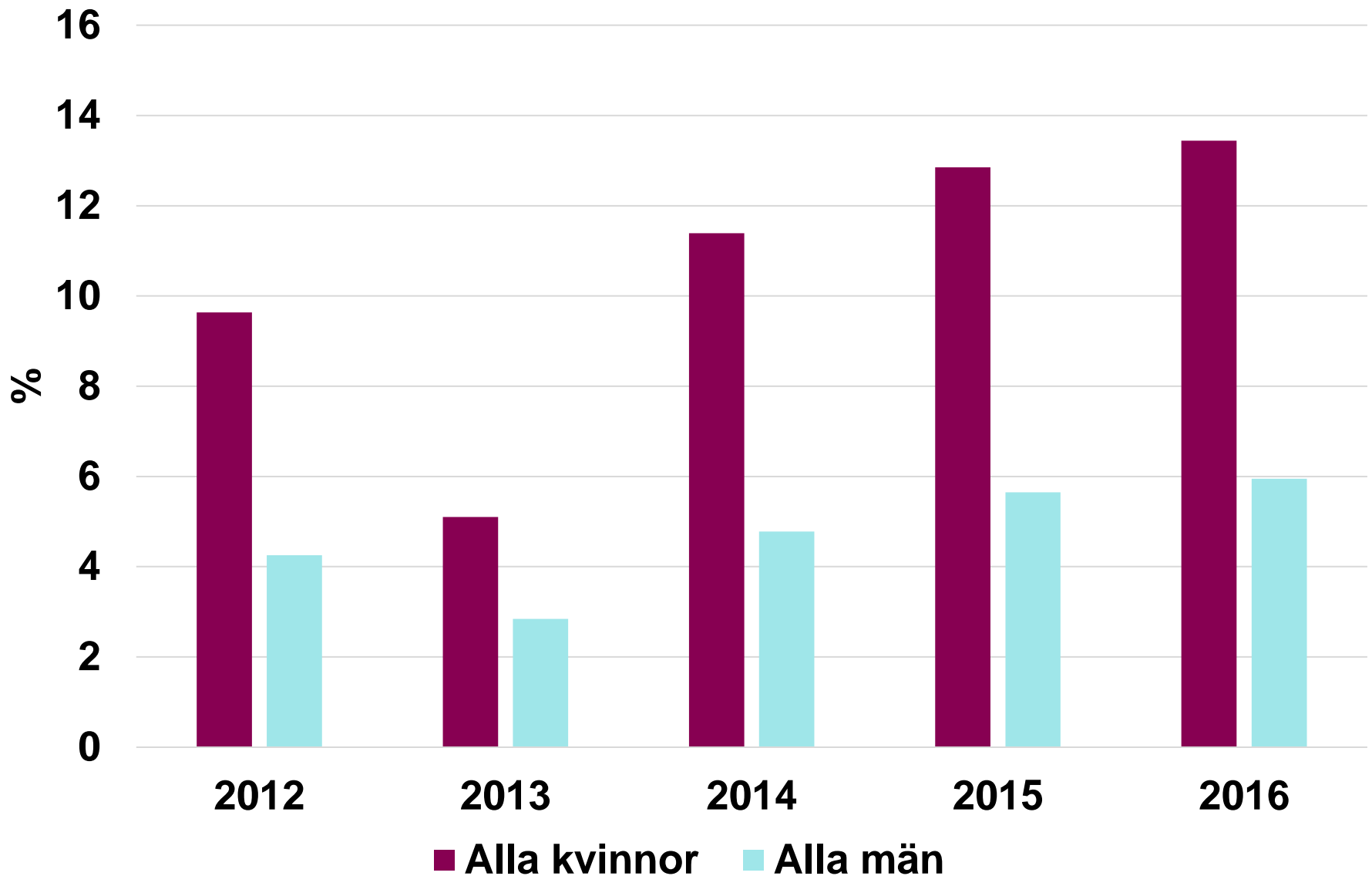
**Karolinska
Institutet**

OBS:

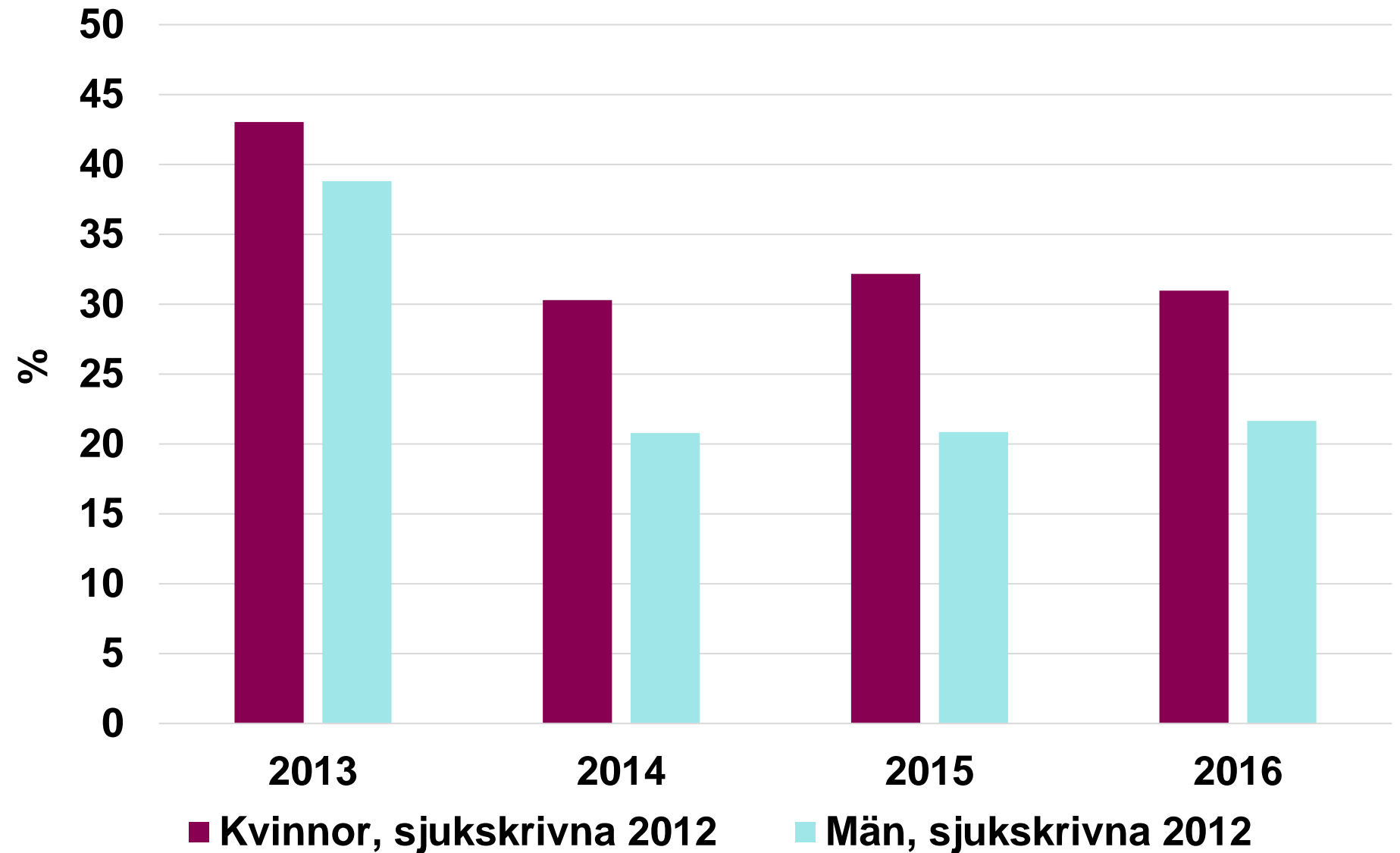
**All SS gäller
sjukskrivningsfall >14 dagar**

Nettodagar

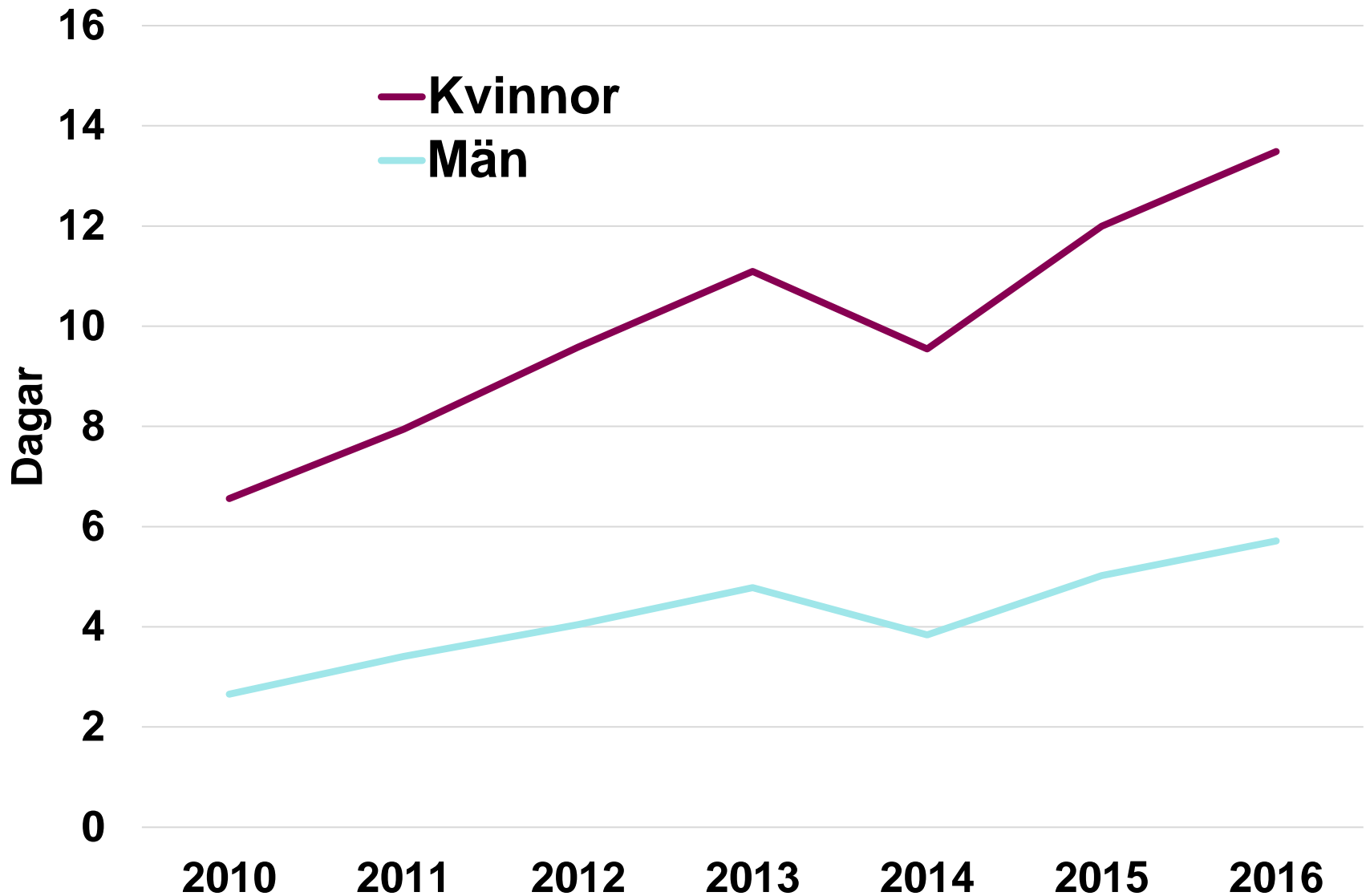
Andel personer med SS/SA bland de yrkesverksamma varje år

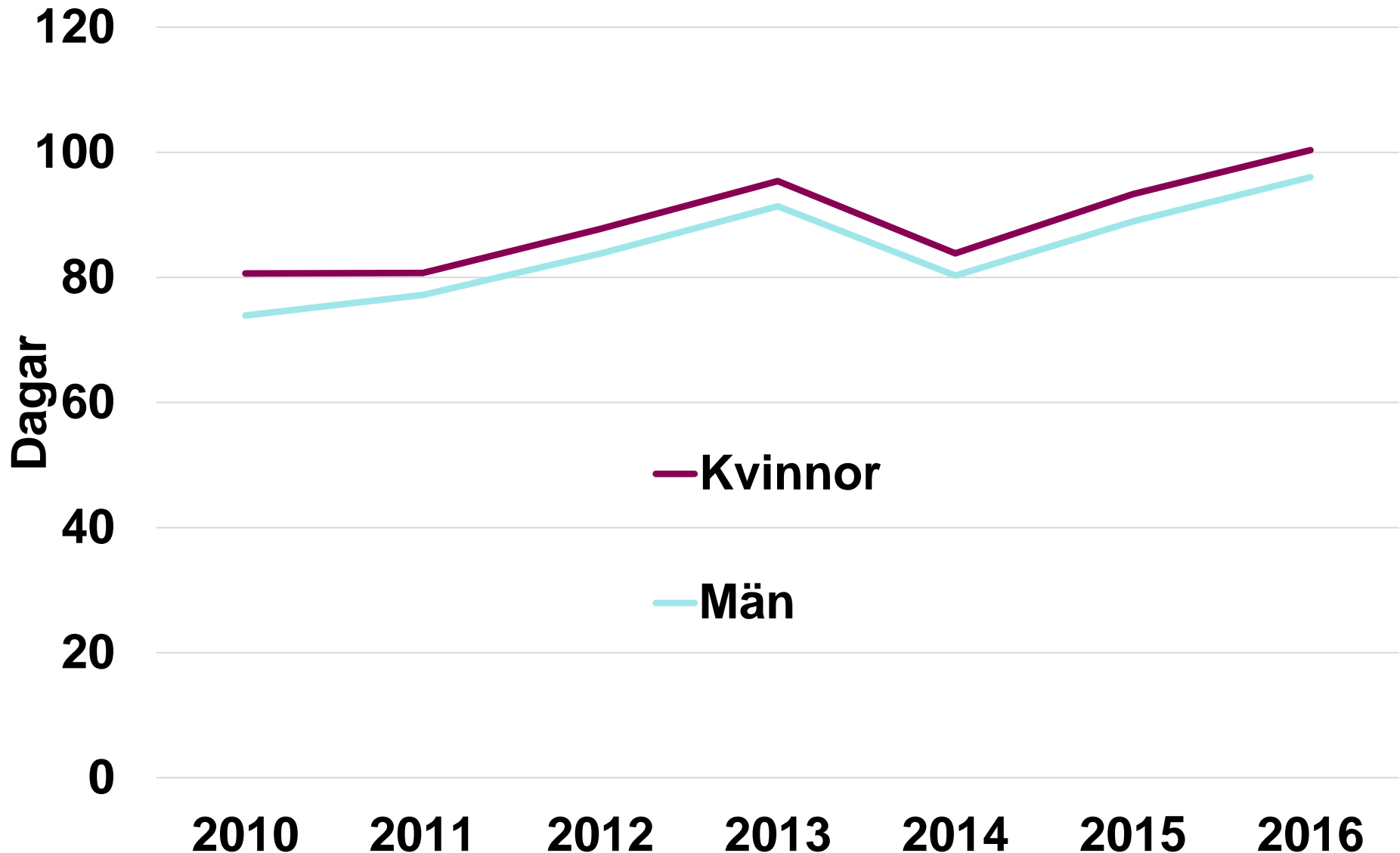
Andel personer med SS/SA bland de som hade SS 2012

Medelantal dagar SS+SA per yrkesverksam person resp år

Medelantal dagar SS+SA per person med SS/SA resp år

Medelantal dagar SS/SA i resp. diagnos

□ SS Övrigt

▨ SS Skador

▩ SS Grav-rel

▧ SS Hjärt-kärl

▦ SS Cancer

■ SS Musk

■ SS Psyk

□ SA Övrigt

▨ SA Skador

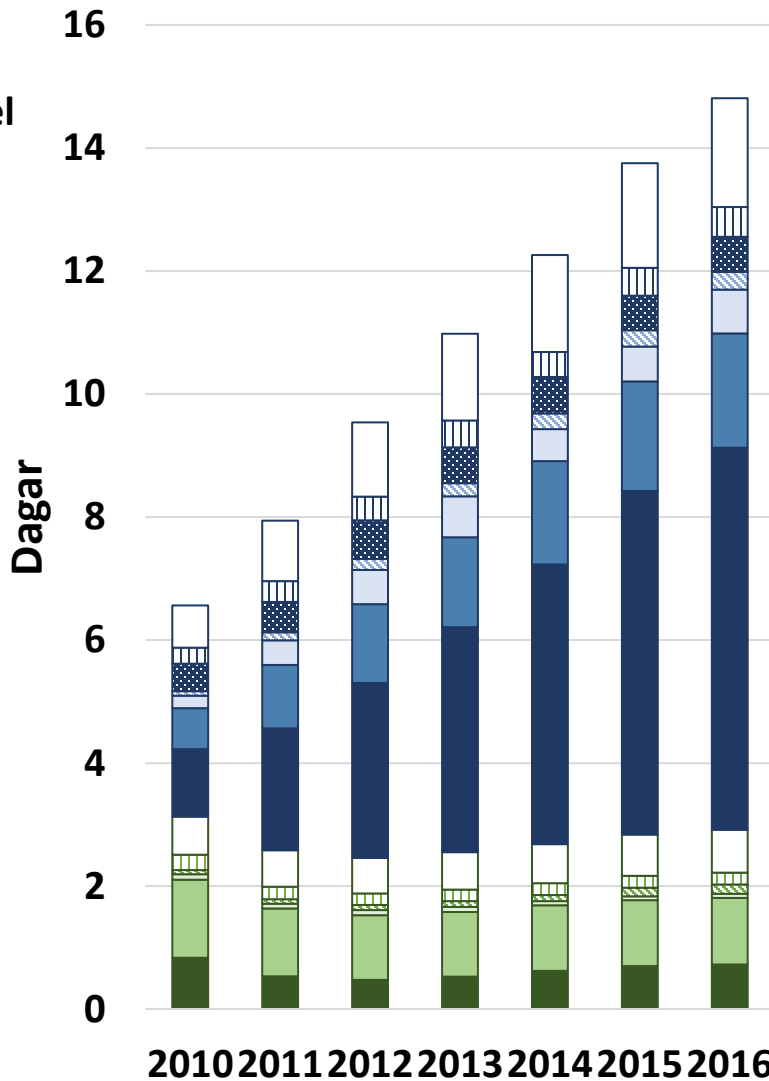
▧ SA Hjärt-kärl

▦ SA Cancer

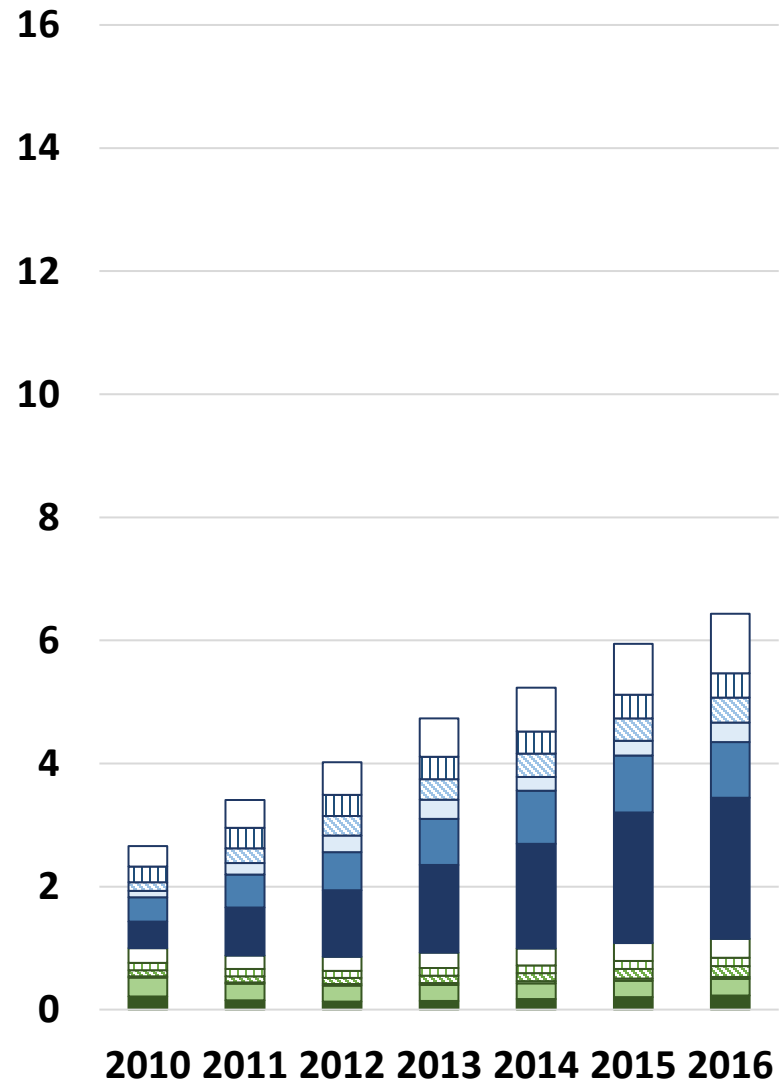
■ SA Musk

■ SA Psyk

Kvinnor

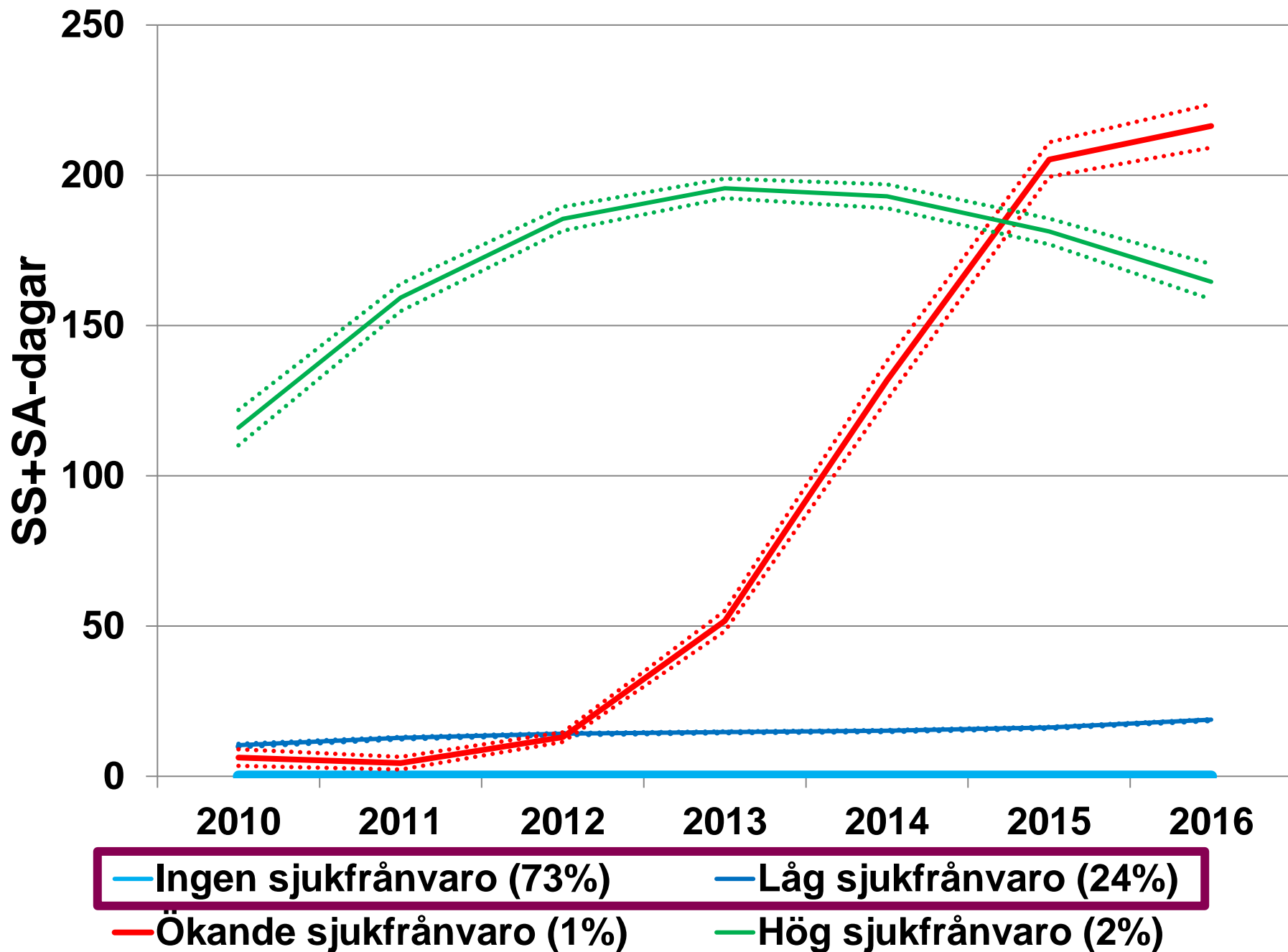
Män

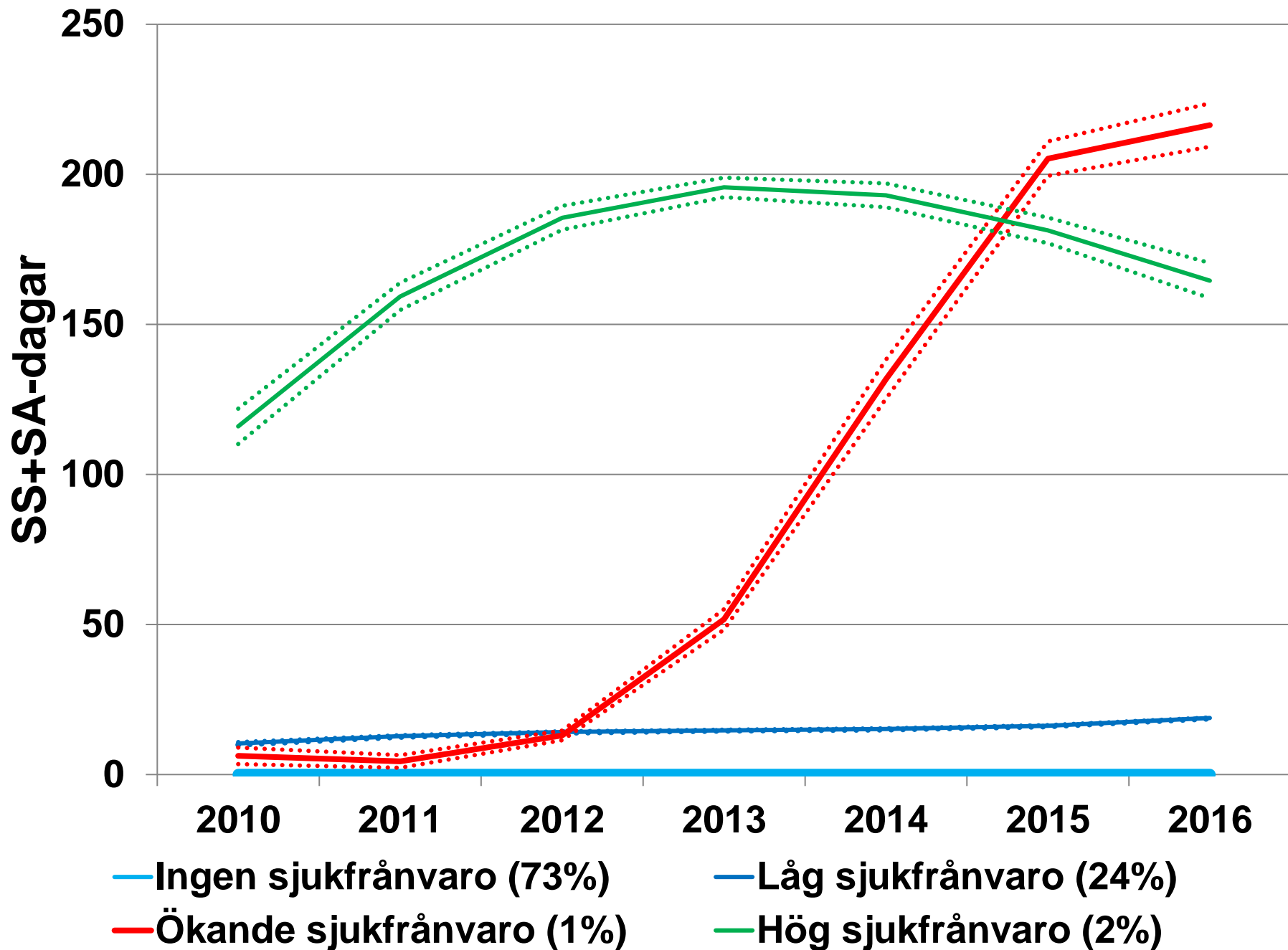
SS/SA-mönster 2010-2016

Group-based trajectory analyser

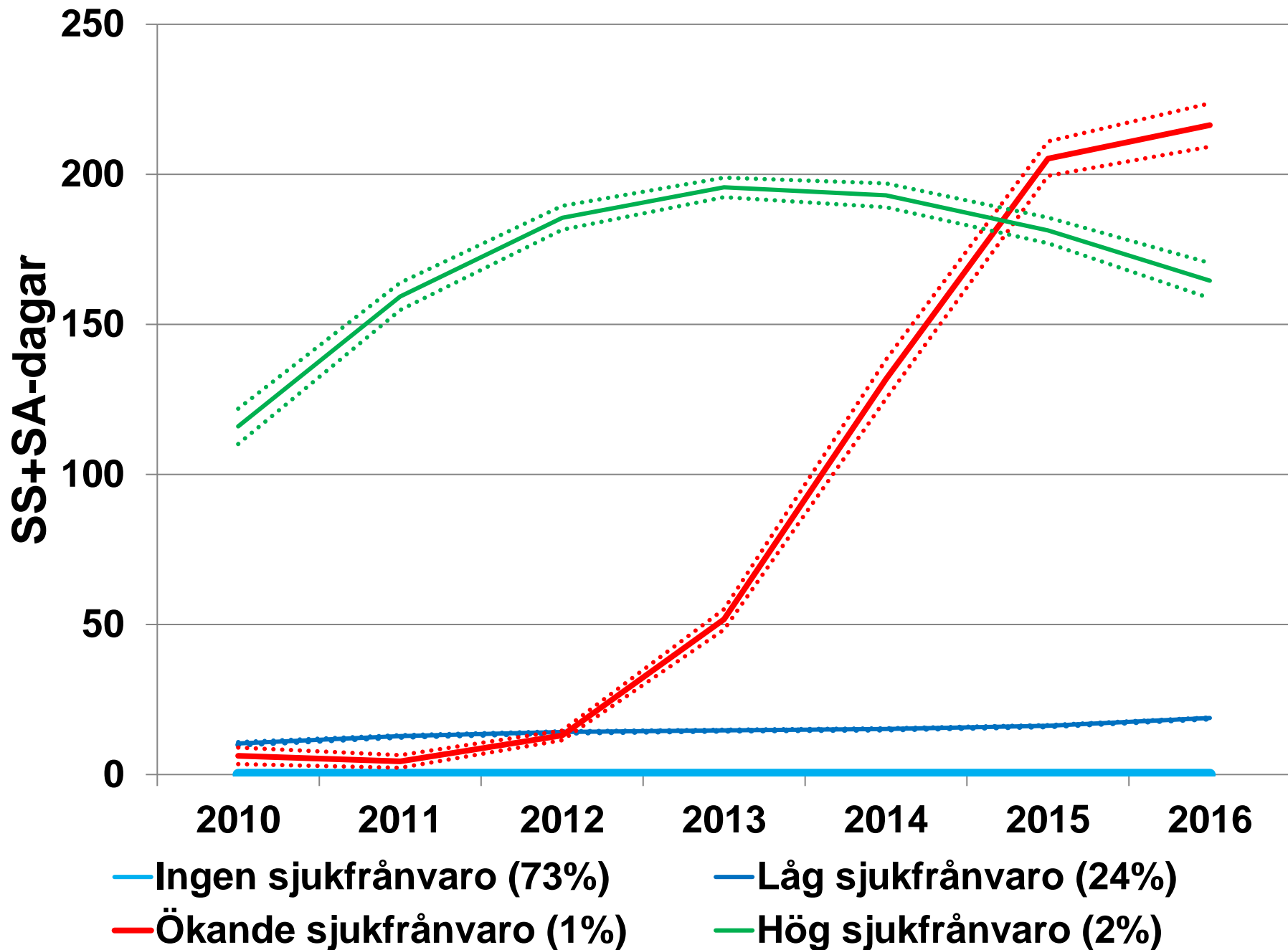
- Grupper med liknande utveckling av SS/SA över tid
- Balans mellan att få tillräckligt många grupper så att de blir meningsfullt olika, och att ha tillräckligt stora grupper så att de kan analyseras

- De identifierade grupperna analyserades med avseende på sociodemografiska och yrkesrelaterade faktorer
- Frekvenser och
- Oddskvoter (OK) med 95% konfidensintervall

- Gruppen 'Hög sjukfrånvaro' (den gröna) utmärkte sig på flera sociodemografiska faktorer
 - Högre ålder (OK 55-64 år 2,40)
 - Färre män (OK 0,33)
 - Fler boende i mellanstor stad (OK 1,42) eller mindre ort (OK 1,68)
 - Födda utanför EU (OK 1,49)

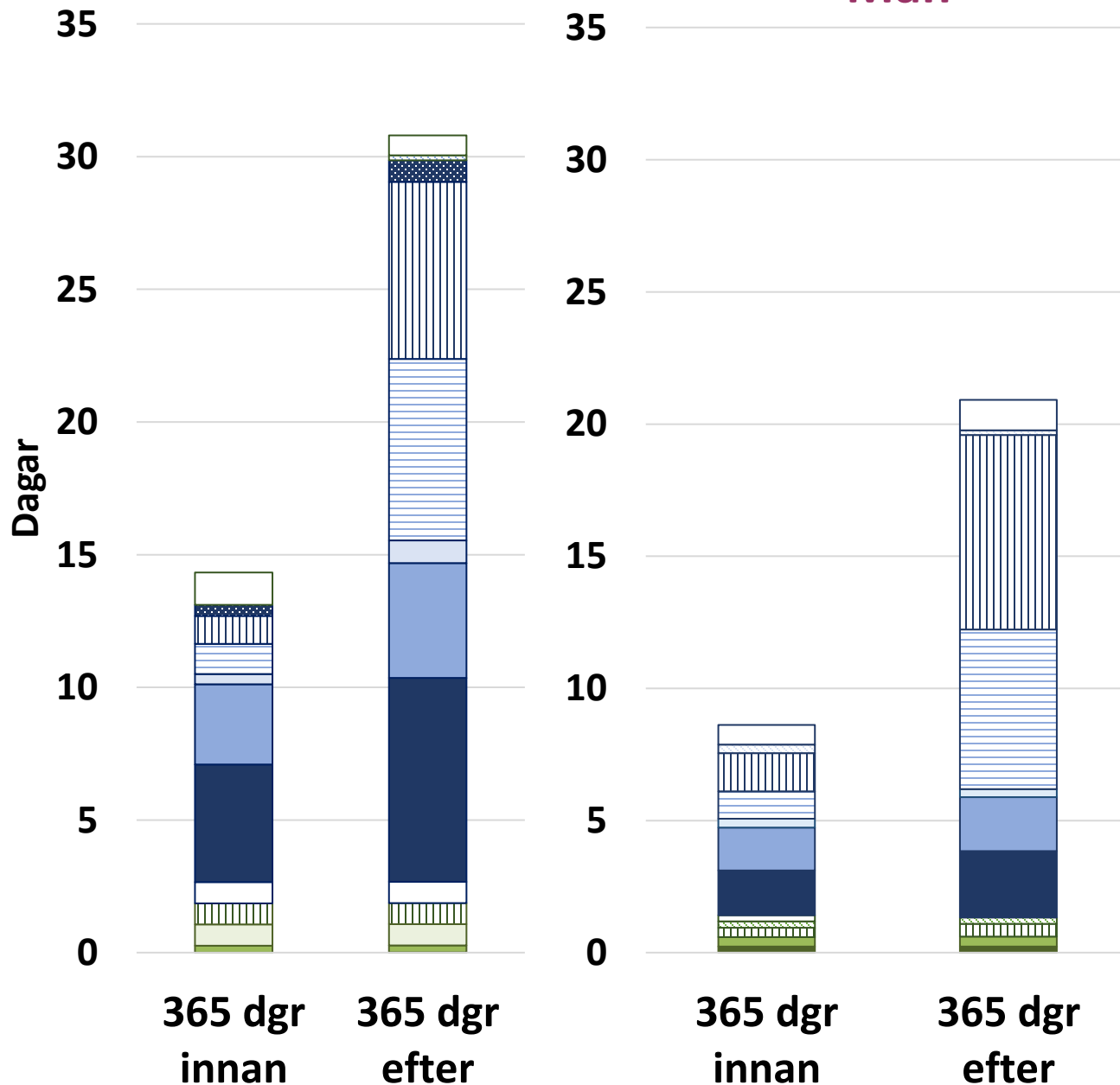
- Låg kontroll hade samband med större risk att tillhöra 'Hög sjukfrånvaro' (gröna gruppen)
 - I synnerhet i kombination med låga krav (OK 1,5)

SS/SA innan och efter arbetsskador som behandlats i specialiserad öppen- eller slutenvård

- SS Övrigt
- ▨ SS Hjärt-kärl
- SS Graviditet
- ▤ SS Skador
- ▧ Övrigt
- ▩ SS Frakturer
- SS Cancer
- SS Musk
- SS Psyk
- SA Övrigt
- ▤ SA Skador
- ▧ Övrigt
- SA Cancer
- SA Musk
- SA Psyk

Kvinnor

Män

SS/SA innan och efter
post-traumatisk stressyndrom (PTSD)
som behandlats i
specialiserad öppen- eller slutenvård

□ SS Övrigt

■ SS Graviditet

▨ SS Skador

□ SS Cancer

■ SS Musk

■ SS Psyk Övrigt

▨ SS Stress

□ SA Övrigt

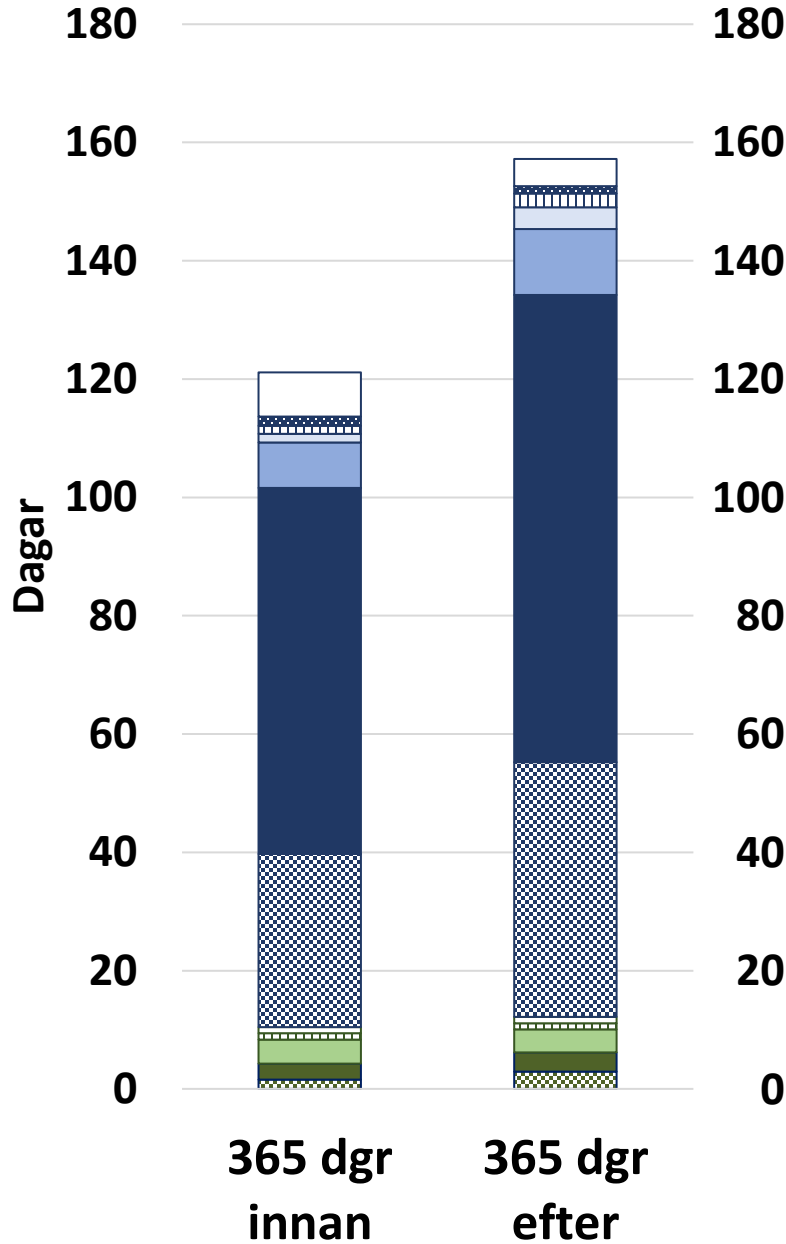
▨ SA Skador

■ SA Musk

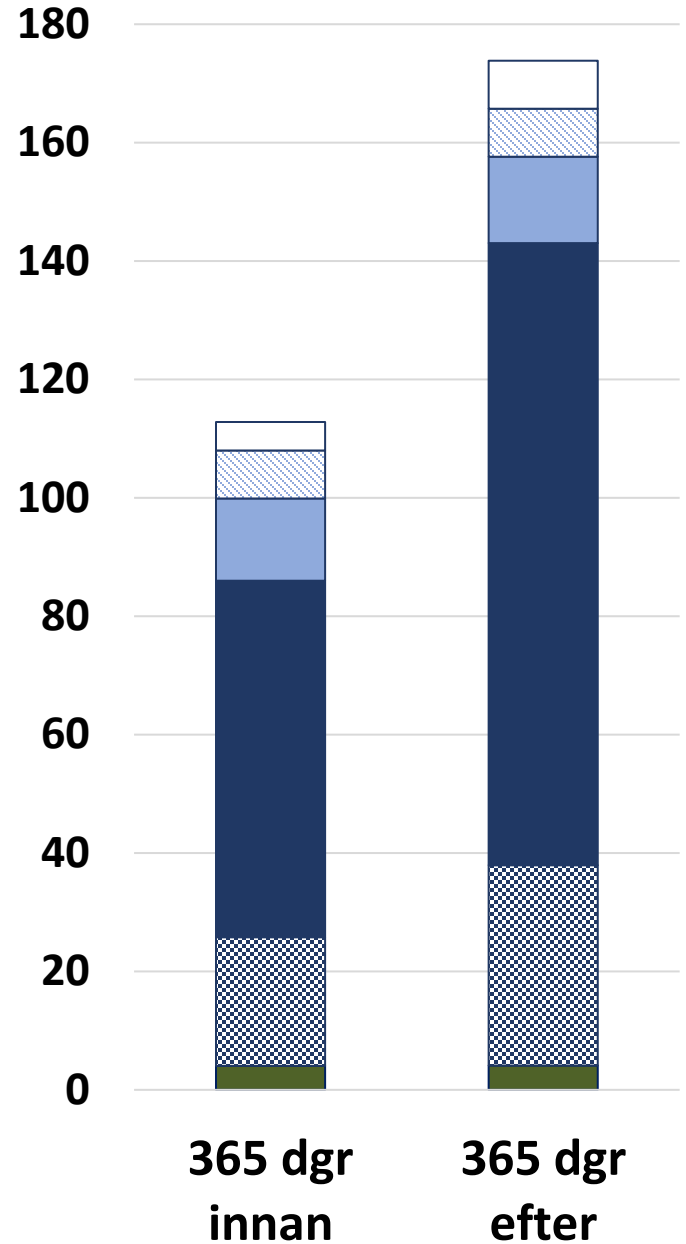
■ SA Psyk Övrigt

▨ SA Stress

Kvinnor

Män

Slutsatser

- De flesta hade ingen SS/SA
 - De som hade det, hade få dagar/år
- Fler kvinnor än män var sjukskrivna, men inga könsskillnader i sjukskrivningslängd bland de som var sjukskrivna
- Få signifikanta eller betydelsefulla skillnader mellan personer med olika mönster av SS/SA
 - Kontroll i arbetet starkare samband med mönster av SS/SA än psykosociala krav
- Andra faktorer kan ha betydelse: andra arbetsmiljöaspekter, typ av arbetsuppgifter, faktorer utanför arbetet, sjuklighet, etc.
- Fördjupade studier behövs

Tack!

kristin.farrants@ki.se

<https://handelsradet.se/forskning-och-utveckling/forskningsprojekt/vilka-faktorer-paverkar-handelstjanstemannens-sjukfranvaro/>

